

Paminklas žuvusiems partizanams

Į Kupiškio rajono Stuburų kaimą spalio 15 dieną suvažiavo iš tolimų rajonų daug kraštiečių; čia buvo šventinamas paminklas šiose apylinkėse žuvusiems S. Dariaus ir S. Girėno junginio partizanams. Paminklui didžiulį riedulį ir žemę jo statydimui dovanavo Aleksandras Vilutis. Paminklo iniciatoriai ir statytojai – Vilniaus kupiškėnų klubo nariai daktaras Gediminas Kaluina, architektas ir paminklo autorius Žybartas Simonaitis ir inžinierius Rimantas Skaistis. Paminklas pastatytas rėmėjų lėšomis, esmingai talkinant LGGRT centrui, Kupiškio rajono savivaldybei, Alizavos seniūnijai ir Stuburų kaimo vietos bendruomenei.

Renginys prasidėjo šv. Mišiomis Antašavos Šv. Hiacinto (Jackaus) bažnyčioje. Mišias laikė ir prasmingą pamokslą pasakė šios bažnyčios klebonas dr. Rimantas Gudelis, jis pašventino ir paminklą.

Salamiesčio apylinkėse, girelėje šalia Bakšėnų kaimo arba Sipsalės miškelyje, jau 1944 metų pabaigoje telkėsi partizanų būrys. Kraštiečių liudijimu, vyrai iš aplinkinių Žilių, Bakšėnų, Bartašiškių, Tuitų ir Bižių kaimų, susibūrė 1945 metų pradžioje, pasikvietė Likalaukių, Astravų kaimų partizanus. Susidarė 50–60 kovotojų būrys. Partizanams vadovauti buvo pakviestas aviacijos kapitonas Albinas Tindžiulis, kuris tuo metu slapstėsi passeserį Žilių kaime. Lietuvos kariuomenės pavyzdžiu būrį suskirstė į keturis skyrius, kuriems vadovavo P. Devainis, A. Ažubalis, A. Laužikas ir K. Bielskis. Vado pavaduotoju išrinktas K. Eidikonis-Dėdytė. Būrys veikė iki 1945 metų vasaros vidurio. Vėliau A. Tindžiulio-Dėdės nurodymu vyrai išsiskirstė, nes taip buvo patogiau slapstyti, dalis užsiregistravo.

1946 metų vasario 16 dieną pasaloje Bartašiškių kaime žuvo Alfonsas Baniulis-Bimba, Bronius Masiulis-Puškinas ir Bronius Šinkevičius. Kovo 6 dieną Bartašiškių kaime žuvo Vytautas Vaitekūnas-Gandis, Vytautas Vilčinskas-Radistas ir Vytautas Miko-

nis-Pabrinkis. 1947 metais žuvo Petras Viksva-Direktorius ir Jonas Viksva-Daktaras. Jų žūtis aplinkybių sužinoti nepavyko. Kpt. A. Tindžiulis-Dėdė prie Pyvesos upelio, ties Bakšėnų kaimu, turėjo slėptuvę. Jo ryšininkai buvo Janina Rasimavičiūtė ir Alfonsas Skukauskas. A. Tindžiulis-Dėdė buvo didžiausias autoritetas apylinkėje. Jo slėptuvėje lankėsi Starkus iš Šimonių girios, su juo palaikė ryšį Alizavos, Kuprelišio partizanai.

A. Tindžiulis garsėjo kaip griežtas, įžvalgus vadas, draudžiantis betiksles žudynes. Jis daug rašė rašomąja mašinėle ir ranka, tačiau jo rašytų dokumentų nepavyko rasti. 1949 metų žiemą, persekiojamas kariuomenės, A. Tindžiulis pasitraukė iš slėptuvės ir žuvo slapstydamasis bunkeryje Ožkių kaime 1949 metų vasario 2 dieną. Netrukus buvo suimti ir abu jo ryšininkai. Bronių Mikonį-Cvinklį ir Vytautą Valentėlį-Kauką suėmė, o Kazys Valentėlis-Pavasarielis žuvo išduotas Kuprelišio kunigo. Tada buvo suimta ir daugiau partizanų. Kita dalis partizanų iš Likalaukių ir Astravų kaimų laikėsi Sipsalės miškelyje. Jie nuo 1946-ųjų tris žiemas praleido bunkeryje. Miškelis nedidelis, tačiau niekas neišdavė. Vėliau ir partizanai išsiskirstė po kelis, bet prasidėjo išdavystės. Likalaukių kaimo partizanai – Vincas Jėčius, Tautvilis Vaitekūnas, Astravų kaimo partizanai – broliai Algirdas, Vytautas ir Povilas Laužikai, Jonas Skardžius, Stasys Gurklys. Tautvylius Vaitekūnas, suimtas 1953 metais, sutiko bendradarbiauti su saugumu ir veikė kaip provokatorius. 1953 metais per Velykas savo uošvio namuose žuvo vargonininkas Antanas Bielskis, vienas iš 1945 metų partizanų organizatorių, po savaitės Gyvakarų kapinėse – jo brolis Kostas Bielskis su žmona Ona Skardžiute-Bielskiene.

Atminimo stende įrašyti S. Dariaus ir S. Girėno rinktinės kapitono Antano Tindžiulio-Dėdės junginio būrių ir gru-

pių vadai: Adolfas Baltrėnas 1925–1949, Vabalninkas, Pranas Baltrėnas 1917–1945, Skaisbalio k., Antanas Bielskis 1904–1953, Salamiestis, Kostas Bielskis 1913–1953, Šakėnų k., Kazimieras Eidikonis 1912–1945, Bakšėnų k., Jonas Devainis 1922–1949, Žilių k., Stasys Gurklys 1924–1953, Stravų k., Povilas Laužikas 1914–1951, Astravų k., Antanas Morkūnas 1900–1949, Daunorių k., Anupras Morkūnas 1919–1950, Ančiškių k., Kazys Morkūnas 1918–1948, Ančiškių k., Vladas Šatas 1910–1949, Ančiškių k., Antanas Šulnis 1912–1949, Aleksandravos k., Antanas Užubalis 1912–1946, Stuburų k., Juozas Vaitiekūnas 1922–1949, Daskapio vnk., Vytautas Vaitiekūnas 1919–1946, Likalaukių k., Jonas Viksva 1920–1947, Akmenių k.

Be paminėtų būrių ir grupių vadų atminimo stende taip pat įrašyti šių apylinkių 88 partizanų vardai ir pavardės su gimimo ir žūties datomis. Kiekvieno jų vardus, pavardes ir kilmės vietą, skambant varpelio dūžiams, perskaitė šių eilučių autorius. Buvo paskelbtas ir aukotojų sąrašas: Aleksandras Vilutis, Stuburų k. bendruomenė, Vida Butkienė, Vilniaus kupiškėnų klubas, Europarlamentaras Vincas Justas Paleckis, UAB „Geruda“ direktorius Ramūnas Šeduikis, europarlamentaras Algirdas Saudargas, Dovilė Eidukaitė, kraštiečių Algimantas Zolubas, UAB „Kauno staklės“ direktorius Algis Šimonis, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras, Dalius Simanavičius, Alina Simanavičiūtė-Vaikšnienė, Pranevičių giminė, kiti aukotojai, darbai talkino Kupiškio meras Dainius Bardauskas, Alizavos seniūnė Raminta

Ribokaitė, partizano anūkas Vytautas Laužikas, partizano giminaitis Augis Meiliūnas, kraštiečių Skirmantas Skukauskas, Dalia Urbonienė, buvęs partizanas Antanas Pačekajus, Dalia Dirienė.

Paminklas Lietuvai dėl išpuodingo dydžio buvo tik perjuostas trispalve juostele, kuri po sugiedoto Lietuvos himno buvo perkirpta. Šią apeigą atliko Kupiškio meras Dainius Bardauskas ir paminklo statytojai. Jaunieji savanoriai pagerbė partizanų atminimą sutartinomis šautuvų salvėmis. Meras prie paminklo padėjo gėlių, dėkojo paminklo statytojams ir rėmėjams. Lietuvos Laisvės kovotojų sąjungos, kurios delegacija su savo vėliava čia atvyko iš Vilniaus, garbės pirmininkas Jonas Burokas kalbėjo apie paminklo, kaip istorinės atminties išsaugojimo ženklo prasmę, apie Lietuvos komunistų partijos pasmerkimo būtinybę.

Renginį vedė Kupiškio Etnografijos muziejaus direktorė Violeta Aleknienė. Ji apžvelgė šiose apylinkėse vykusią partizanų kovą su okupantu, skaudžias netektis, dėkojo paminklo statytojams ir rėmėjams. Prie paminklo buvo dedama gėlių, uždegta žvakučių.

Iškilaus paminklo žuvusiems partizanams atidengimas Kupiškio krašte yra istorinės atminties tvirtinimo ženklas, sektinas pavyzdys.

Rimantas SKAISTIS

Pamąstymai po rinkimų

LVŽS rinkimų strategija ir taktika buvo labai gudri. Tai tikrai ne kaimo žmonių išminties vaisius, o gal kelių „almaksų“ jungtinių pastangų rezultatas, patepta dideliais pinigais. Nors R. Karbauskis yra turtingesnis už visus esamus ir buvusius Seimo narius (išskyrus V. Uspaskich). Jo deklaruotas turtas – 11,5 milijonų eurų. Milijonieriai paprastai savų pinigų rinkimams nešvaisto. Per didelę riziką. Jau nuo vasaros „valstiečiai“ perėmė TS-LKD pokyčių – permainų idėją ir nuosekliai ją plėtojo, pasidairydami į kitų partijų programas. Rinkėjų dėmesį nukreipdami prieš esamą valdančią koaliciją ir vi-

sų sisteminių partijų politiką, patys likdami lyg ir ne politinė partija, o gal tik visuomeniniu judėjimu.

Kas gi nutiko per rinkimų antrą turą? Šamokslas visų prieš vieną? Ar pasikartojė Lietuvoje tapusi dėsninga „švytuoklės“ taisyklė? Nepaisant to, kad R. Karbauskis jau prieš keletą metų buvo kaltinamas nepatikimumu, sąsajomis su Rusija ir paslaptiniais iš visų politikų. Nepadėjo. Liaudis nepatikėjo. Ar visa tai jai nesvarbu? Skuboti V. Mazuronio ir R. Pakso atsistatydinimai demoralizavo jų rinkėjus ir tuo galimai prisidėjo prie LVŽS pergalės.

(keliamo į 2 psl.)

Užsiprenumeruokite

„Tremtinį“ 2017 metams

Prenumerata priimama bet kuriame „Lietuvos pašto“, „Pay Post“ skyriuje, per „Lietuvos pašto“ laiškinių, paskambinus informacijos tel. 8 700 55 400, internetu www.prenumeruok.lt.

Laikraštis išeina 4 kartus per mėnesį.

Prenumeratos indeksas 0117. Kaina:

1 mėn. – 2,45, 3 mėn. – 7,34,

6 mėn. – 14,69, 12 mėn. – 29,38 euro.

LPKTS valdybos posėdyje

Lapkričio 5 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos buveinėje įvyko LPKTS valdybos posėdis.

LPKTS pirmininkas dr. Gvidas Rutkauskas jį pradėjo geromis žiniomis – kontaktų su mūsų organizacija ieško ne tik Latvijos nukentėjusių nuo okupacijos, bet ir Estijos sovietų represijas patyrusių organizacija. Tai „Palaužtos rugiagėlės asociacija“ („Murtud rukkilille uhing“), įkurta 2003 metais, vienijanti apie 800 narių. Organizacija jau bendradarbiauja su Latvijos nukentėjusių nuo okupacijos asociacija „Šerkšnas“ („Sarma“) ir siekia užmegzti kontaktus su panašaus likimo Lietuvos žmonėmis – Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Kitąmet Estijoje, Tartu mieste, planuojamas rengti tarptautinę patyrusių sovietų represijas konferenciją. G. Rutkauskas teigė, kad palaikyti draugiškus

ryšius su Baltijos valstybių to paties likimo žmonėmis yra būtina ir LPKTS atstovai toje konferencijoje tikrai dalyvaus.

Iš Ukrainos paramos fondo „Viltis mene“ („Nadiežda v iskustve“) gautas prašymas suteikti finansinę paramą kultūrinei ir meninei veiklai. Prašoma ne mažiau kaip tūkstančio eurų. LPKTS valdyba nusprendė nesuteikti paramos, nes tam nėra finansinių galimybių.

Taip pat gautas Kauno rajono gyventojų prašymas inicijuoti archeologinius tyrimus, nes buvusios KGB būstinės vietoje, kur esą buvo užkasami nužudytųjų kūnai, dabar ketinama statyti gyvenamuosius namus. Valdyba nutarė raštiškai kreiptis į atitinkamas institucijas.

LPKTS valdybos pirmininkė Rasa Duobaitė-Bumbulienė pasakojo, kad gautas pasiūlymas minint Adolfo Ramanausko-Vanago nužudymo metines

surengti visų partizanų pavardžių skaičiumą. Valdyba šiai minčiai pritarė iš dalies – skaičiumą surengti būtų prasminga, tik ne minėta proga, o galbūt 100-ųjų Nepriklausomybės metinių.

Taip pat gautas laiškas iš Japonijos televizijos, kuriame prašoma galimybės pakalbinti buvusius tremtinius, Sibire netekusius artimųjų ir Kryžių kalne pastačiusius kryžių.

Posėdyje tartasi dėl LPKTS patalpų remonto. Būsimus darbus ir jų sąmatą pristatė LPKTS pirmininko pavaduotojas Juozas Yla. Knygynėlių nutarta įrengti nedidelę, kad liktų erdvus koridorius, pakeisti elektros instaliaciją, suremontuoti laiptinę.

Diskutuota ir dėl pasiūlymo keisti Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos pavadinimą. Nutarta šį klausimą svarstyti tada, kai atsiras organi-

zacijų jungimosi galimybė.

Valdyba iškėlė Teresės Ūksienės, Andriaus Dručkaus ir Stanislovo Abromavičiaus kandidatūras dėl apdovanojimo Gabrielės Petkevičaitės-Bitės atminimo medaliu „Tarnaukite Lietuvai“. Apsispręsta apdovanojimui tekti Teresės Ūksienės kandidatūrą.

LPKTS valdybos pirmininkės pavaduotoja Ona Tamošaitienė pateikė 2017 metų LPKTS veiklos programą. Aptarti tradiciniai renginiai, žygiai „Partizanų takais“ bus surengti Prisikėlimo ir Didžiosios Kovos apygardose.

Valdybos nariai apžvelgė rinkimų į LR Seimą rezultatus, išsakė savo pastabas, apsikeitė nuomonėmis.

Kitas posėdis įvyks gruodžio 17 dieną: valdybos – 9.30 valandą, tarybos – 11 valandą.

Jolita NAVICKIENĖ

„Rojus“ Lietuvoje

Po rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą nakties pakilau su slogučiu krūtinėje, kuris neapleido visą dieną. Kadangi esu tremtinio vaikas, pirmiausia pagalvojau: „Gal jau vėl Lietuva okupuota?“ Per visus kanalus kai kurie žurnalistai ir politologai rimčiausiais veidais dėsto savo mintis apie „permainų“ rinkimus. Tarsi Lietuva būtų normali su šimtametėmis demokratijos tradicijomis valstybė. Juk šiandieninė mūsų valstybė tarsi kiaušinio lukštas. Neatsargus judesys – ir subyrės. Neutruko ir sociologai paviešinti naujausius reitingus, lengvai pamiršę, kaip „išsipildė“ buvusios kadencijos pranašavimai. Neramu, išties neramu. Nejaugi vėl reikės gyventi sulindus į savo kiautą, kaip jau teko sovietinėje Lietuvoje?

Pradedi galvoti, kas gi atsitiko su Lietuva? Mes bijome tankų, raketų, „žalių-

jų žmogeliukų“, pagal išgales rengiamės su jais kovoti. Tačiau šie rinkimai parodė, jog yra subtilesnių, „kultūringesnių“ ir paslaptingesnių priemonių Lietuvai užvaldyti. Tos paslaptingos priemonės – tai žaliųjų žmogeliukų apsigyvenimas daugumos Lietuvos rinkėjų galvose. Čia jau nepadės jokia prieštankinė ar priešraketinė gynyba. Ir kaip gi padės, jeigu privalai žmogus kovoti su pačiu savimi. Kaip gi negailėsi sugriautų kolchozų, kuriuos taip žiauriai „sugriovė“ tas „niekdarys“. Bet ar galima sugriauti tai, kas ir taip savaime griūva? Tačiau žalieji žmogeliukai daugumos rinkėjų galvose kužda apie buvusį kolchozini „rojų“. Ir kaip tada nebalsuosi prieš kolchozų „griovėjus“? Nesvarbu, kad kolchozai sugriovė ne tik Lietuvos žemės ūkį, bet, kas tragiškiausia, ir patį Lietuvos kaimą. Jeigu jau galvoje apsigy-

veno žaliosis žmogeliukas, balsuosiu kad ir už patį velnią. Tik ne už tuos, kurie išvedė Lietuvą į laisvę, atidarė vartus į pasaulį. Tad nereikia bijoti „žaliųjų žmogeliukų“ iš šalies, kai jie jau užvaldė didelę dalį Lietuvos iš vidaus. Užvaldyta jau ir Laikinoji sostinė. Kas toliau?

Nejučia prisimeni Stasio Lozoraičio žodžius, pasakytus per pirmuosius atkurtos Lietuvos valstybės Prezidento rinkimus: „Tauta labai serga“. Bet ir po 26 valstybės gyvenimo metų nematome jokio pagerėjimo. Atvirkščiai. Ryškėja dar pavojingesni ligos simptomai. Kur rasti Gydytoją, padėsiantį išgyti mūsų tautai? Kita vertus, jeigu ligonis pats nenori pasveikti, jokie vaistai jau nebepadės... Liaudies patarlė byloja: „Kai Dievas žmogų baudžia, pirmiausia atima protą“. Bet mes juk žinome, kad Dievas niekada žmogaus nebaudžia. Žmogus pats

nubaudžia save. Nejaugi mūsų tautos dvasioje taip išsiskynio vergo sindromas, kad jau nebeamatome jokios prošvaistės? Nūdienos sąžiningų Lietuvos politikų kova su vergo sindromu man primena pokario partizanų kovą. Žinodami, kad žus, kad nelaimės, neprarado vilties ir kovojo iki pabaigos.

Nesinorėtų prarasti viltį ir laukti liūdno Lietuvos pabaigos. Juk ne pinigai, ne milijonai yra didžiausia galybė. Didžiausia galybė yra žmogaus ir tautos dvasios tvirtumas. Dievas išvarė iš Rojaus Adamą ir Ievą už tai, kad jie ragavo vaisių nuo uždrausto Pažinimo medžio. O dabartiniai mūsų adomai ir ievos net nebando ragauti. Jie lengvai praryja tai, kas tik kišama į gerkles. O gal tai stiprus noras gyventi sovietiniame „rojuje“?

Lina DUMBLIAUSKAITĖ-JUKONIENĖ

Pamąstymai po rinkimų

(atkelta iš 1 psl.)
Žmonėms patiko LVŽS pažadai 40 eurų padidinti pensijas, peržiūrėti Darbo kodeksą, reformuoti švietimo, sveikatos apsaugos sistemas bei valstybės administravimą. Steigti valstybinį alkoholio prekybos monopolį, valstybines vaistines ir valstybės valdomą banką, stiprinti regionų ekonomiką. Jie pasisako už valstybės užsienio politikos ir krašto apsaugos politikos tęstinumą. Visa tai atrodo patraukliai. Bet politologai laiko juos utopiškais ir netgi pavojingais. Jų nuomone, LVŽS turėtų pirmiausia sudaryti teisingas sąlygas piliečiams dalyvauti valstybės valdyme. Nustatyti aiškia parlamentinę kontrolę įvairiose valstybės gyvenimo srityse, įskaitant teisėsaugą ir slaptųjų tarnybų veiklą.

LVŽS skelbėsi siekianti sudaryti Nacionalinės vienybės koaliciją (LVŽS + TS-LKD + LSDP), kuri turėtų 104 Seimo narių konstitucinę daugumą, o rimtos opozicijos praktiškai neliktų. Tokioje situacijoje galimi būtų esminiai Konstitucijos ar visos valstybės politikos keitimai, atsiskaitant ES ir NATO ir atsigrežiant į Putino Rusiją. Tai netgi labai pavojinga, nes galima nuslysti iki diktatūros ar oligarchi-

nio valdymo. Todėl nei TS-LKD, nei LSDP tokia „idėja“ nesusižavėjo.

Iš žiniasklaidoje cituojamų politikų pasisakymų atrodo, kad TS-LKD nenori eiti į koaliciją „jaunesniojo“ vaidmenyje. Dėl to kėlė sąlygas kviesti į koaliciją ir LS, ir dar pasitikrinti vadovų skaidrumą VSD. Bet LS iš karto nusprendė likti opozicijoje. Tik LSDP iš esmės kalbėtis sutiko be išankstinių sąlygų. Politologų nuomone, LVŽS yra kairioji partija. Daugelis jų nuostatų yra panašios į LSDP.

Kaip elgsis TS-LKD altruistiškai valstybiškai ar racionaliai, saugant partijos įvaizdį ir vertybes ruošiantis kitiems rinkimams? Opozicijoje tektų svarstyti pralaimėjimo antrajame rinkimų ture priežastis. Juk iš jaunimo nieko neišėjo. Jis į rinkimus kaip visada neatėjo. Žavėjimasis „Facebook“ draugais nepasiteisino. Gal sąrašė per mažai buvo jaunų veidų? Ar senieji iš už jų nugaros dirigavo? Kita vertus, Kaune kaip tik jaunieji pralaimėjo. Iš tikimieji politiniai kaliniai ir tremtiniai išmiršta. Kitus žmones gal atbaidė tariama konservatorių arogancija ir tyčiojimas iš oponentų? Regionų rinkėjams nieko jiems suprantamo nebuvo pažadėta.

Bet kodėl ir didžiųjų miestų žmonės nuo TS-LKD nusigrėžė ir valdžią atidavė „valstiečiams“, negalvodami, ką jie gali duoti didmiesčių gyventojams. Į šį klausimą atsakymo reikia ieškoti.

Kol kas nežinome, kokia bus naujoji Lietuvos valdžia – permaininga ar tolesnio sąstingio.

TS-LKD rinkimus pralaimėjo iškovojo 31 mandatą, beje, 2012–2016 metų kadencijoje turėjome 33. Įtakos rinkėjų nuostatoms turėjo seni stereotipai: V. Landsbergis sugriovė kolūkius, o A. Kubilius sumažino pensijas ir algas. Tuo įvaizdžiu „pasirūpino“ socdemai. Čia logikos, racionalumo ar pilietiškumo ieškoti neverta. Lyg iškovota laisvė ir nepriklausomybė ar sėkmingas išėjimas iš pasaulinės ekonomikos krizės yra nieko verti. Vertę turi tik jo prakilnybės nuosavo pilvo pilnybė. TS-LKD visas partijas, išskyrus LS, kritikavo, kovojo su korupcija ir kyšininkavimu. Kartais gal buvo ir menkų prasižengimų. Kitos partijos turi savo rėmėjų ir simpatikų, matyt, daugiau nei mes. Jie ant mūsų pyksta. Ir tai, kad apklausose dėl antro pasirinkimo liekame priešpaskutiniai, rodo, kad reikia ieškoti daugiau draugų. Kaip kitaip

reiktų paaiškinti tokį faktą, kad prieš antrą rinkimų turą TS-LKD turėjo 42 kandidatus, o LVŽS – 40, o mandatų laimėjome tik 10, tuo tarpu kai LVŽS – 35! Mūsiškiai laimėjo kas ketvirtas, o „valstiečiai“ – vos ne visi.

Politologas V. Dumbliuskas vardija kitą priežastį, esą TS-LKD per daug pasitikėjo savimi ir gal per daug nesistenė. Rinkėjai, kaip įprasta, rinkosi trečią jėgą. TS-LKD nėra antro pasirinkimo partija ir gali kliautis tik savo tradiciniu elektoratu. Atsakomybę turėtų prisiimti rinkimų štabas. Reikėjo daugiau remti lėšomis, resursais ir draugų parama. Gabrielius Landsbergis viską darė teisingai. Dėl to per rinkimus daugiamandatėje apygardoje gauta 70 tūkstančių balsų daugiau nei 2008 metų rinkimuose, iš viso 270 tūkstančių. Tai rodo, kad partijos atnaujinimo ir atjauninimo projektas pavyko, o jaunas vadovas pasirodė patrauklus ir gebantis būti lyderiu.

Manytina, kad geriausia buvusią padėtį gali paaiškinti dalyvavę antrame rinkimų ture TS-LKD kandidatai. Jie artimai bendravo su rinkėjais ir matė, kaip jie vertina TS-LKD partijos elgesį ir rinkimų programą.

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Yla išlindo iš maišo

Neseniai rašėme apie tai, kad rinkėjai, pirmajame ture balsavę už Ramūno Karbauskio Lietuvos valstiečių ir žaliųjų sąjungą (LVŽS), perka katę maiše, iš kurio galiausiai gali išlįsti yla. Prisišnekėjome... Dabar jau aišku, kad antrajame rinkimų ture atidavę savo balsus už LVŽS siūlomas „permainas“, rinkėjai išsaugojo valdžioje socialdemokratų, kurių paskutiniųjų 4 metų valdymas neturi lygių pagal stagnaciją ir skandalų kiekį. Ko ko, bet šios politinės šutvės matyti valdžioje nesitikėjo niekas (išskyrus, žinoma, nuolatinį socdemų elektoratą). Atrodė, kad užtenka vėsaičių, aušrų marijų pavilionienų, pagaliau nuomonės neturinčio „premjero“, kad rinkėjai visomis keturiomis balsuotų prieš socialdemokratų perspektyvas išlikti valdžioje. Deja, apsvaiginti „Naisių vasaros“ idilijos, piliečiai balsavo už R. Karbauskio valstiečius ir žaliuosius, tuo palikdami atvertus vartus socialdemokratams. Gavę teisę formuoti valdančiąją koaliciją, „valstiečiai“ pasikvietė į ją ne ką kitą, bet socdemus...

Kas kaltas? Rinkėjai – jų naivumas ir politinis neišprusimas, galų gale trumpa atmintis. Bet kažkodėl visa bėda verčiama ant Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų, neva, jie nenorėjo eiti į koaliciją su valstiečiais. O kas sakė, kad R. Karbauskis nori sudaryti koaliciją su konservatoriais? Jis sakė, kad nori sudaryti Seime tokią valdančiąją daugumą, kad „didžioji siekiama politikoje bus pabandyti sufor-

muoti pirmą Lietuvos istorijoje plačią koaliciją, kad Seime nebūtų opozicijos. Aš manau, kad esame pajėgūs susodinti socialdemokratų, konservatorių ir liberalus prie vieno stalo. Bet pačiame centre prie stalo turime sėdėti mes. Mes tą labai gerai suprantame. Nes jeigu centre sėdės socialdemokratai ar konservatoriai, tai bus neįmanoma”. Skamba gražiai, tiesa – kaip vienybės Seime idealas? Bet realybėje tai reiškia paprasčiausią diktatūrą – kaip pasakys Karbauskis, taip ir turės būti. Galų gale, kodėl buvo pamiršta R. Karbauskio praeitis? Juk jis, būdamas Kazimiro Prunskienės pavaduotoju, buvo ir idėjinis konservatorių priešas. Toks ir liko, tiesą sakant. O socialdemokratai jam artimi dvasia ir politinio paveldo prasme. Tai kaip galima kalbėti apie R. Karbauskio partijos norą sudaryti koaliciją su konservatoriais? Netgi Saulius Skvernelis į politiką atėjo iš socialdemokratų stovyklos – būdamas pareigūnu jis negalėjo priklausyti jokiai politinei partijai, bet negi socialdemokratų simpatijos nebuvo abipusės, jeigu Butkevičiaus vyriausybėje jam buvo patikėtas vidaus reikalų ministro postas?

Kai kas stebisi, kodėl TS-LKD lyderiai kėlė sąlygą, kad į koaliciją su „valstiečiais“ eis tik tuomet, jei kartu galės pasiimti liberalus. Ogi todėl, kad taip buvo tartasi su pačiu Karbauskiu ir liberalais dar iki antrojo rinkimų turo. Juk ne šiaip sau po rinkimų konservatoriai pripažino, jog nežino, kas nuti-

ko vėliau, kad nei Karbauskis su liberalais, nei liberalai su „valstiečiais“ nesutiko eiti į koaliciją. Tad jeigu kas ir kaltas iš dešiniųjų, tai reikėtų pasiklausti liberalų... Vienintelis suprantamas dalykas yra tai, jog konservatoriai liberalus kvietė tam, kad Seime galėtų sudaryti įtakingą politinę jėgą, kuri valdančiojoje daugumoje būtų turėjusi labai svarų žodį formuojant ekonominį ir politinį krašto gyvenimą. Juk 31 konservatorių ir 14 liberalų valdančiojoje koalicijoje sudarytų stiprų 45 patyrusių politikų branduolį, kuriam prieštarauti vargu ar pajėgtų 56 R. Karbauskio naujokai. Negana to, ši marga individualybių grupė dar ir nepatikima – kur garantijos, kad iš tų 56 keliolika neišsibėgios po priešiškas frakcijas? Trumpai tariant, negi Karbauskis būtų atidavęs pergalę Tėvynės sąjungai? Nė už ką! Tačiau kaltinami konservatoriai, neva, nėjo į koaliciją. Tai kad jų nekvietė! Atsiuntė „derybininką“ Urbšį, kuris nieko nesuderėjo... Seimo narė Rasa Juknevičienė pasakojo, kad „TS-LKD derybininkai antradienį, spalio 25 dieną, susitiko su jų („valstiečių“) atstovais, išdėstė požiūrį. Po susitikimo Urbšys pareiškė, kad pasitarę duos atsakymą. Atsakymo nebuvo, buvo pradėtos derybos su socialdemokratais.“ Sakykite, ką norite, bet peršasi mintis, kad Karbauskis specialiai mulkino konservatorių, turėdamas vienintelį tikslą – pateikti juos kaip „blogiukus“, siekiančius politinės krikštos valstybėje. Atrodo, tai jam pavyko,

nes net TS-LKD gretose atsirado patikėjusių, jog „Karbauskis kvietė į koaliciją, tik mūsų lyderiai nėjo“. Beje, ši tema bandyta eskaluoti tikintis suskaldyti Tėvynės sąjungą arba bent jau pakirsti pasitikėjimą lyderiais.

Bet labiausiai konservatoriais nepatenkinti tie, kas jų neparėmė savo balsais antrame ture. Tokiems atsakymas vienas – nebalsavote už Tėvynės sąjungą, tad suklydote adresatu.

Taigi rinkėjų kaltinimai, kad konservatoriai su „valstiečiais“ nėjo į koaliciją „iš arogancijos“, yra ne tik laužti iš piršto, bet ir bandymas nusimesti atsakomybę privirus košės. Netgi pats kaltinimas „arogancija“ viso labo tėra prastai užmaskuota neapykanta konservatoriams. Ypač ironiškai atrodo tautininkai, puolę sveikinti R. Karbauskį, kurio „vertybės“, pasirodo, labai artimos tautininkams. Tai, tiesą sakant, dar viena yla iš maišo – nežinau, kaip kitiems, bet man atrodo, kad tokie „tautininkai“ net pro Kremliaus vartus nužygiuotų kaip banda, nes būtų įsitikinę, jog vartų šeimininko „vertybės“ yra tokios pačios.

Kai skaitysite šį laikraštį, koalicija bus žinoma, nepaisant to, kad R. Karbauskis, palikdamas nuolankiems socialdemokratams tris ministrų portfelius, jau kalba apie socialdemokratų keliamus ultimatumus, kurie gali priversti jį pakeisti koalicijos partnerius. Kaip jums patinka toks politinis „šantažiukas“? Teks priprasti.

Gintaras MARKEVIČIUS

Valstybinėms įmonėms – papildomi skaidrumo filtrai

Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Respublikos Prezidentės inicijuotas Vietos savivaldos, Korupcijos prevencijos ir Konkurencijos įstatymų pataisas, kuriomis valstybės ir savivaldybių valdomoms įmonėms nustatomi didesni skaidrumo ir viešumo reikalavimai.

Prezidentė įstatymų pataisais inicijavo praėjusių metų pabaigoje į viešumą iškilus skandalingoms istorijoms apie Druskininkų savivaldybei priklausančioje įmonėje, poilsio centre „Aqua“, nemokamai teiktas paslaugas aukštiesiems valstybės pareigūnams, jone įdarbintus savivaldybės darbuotojų giminaičius. Neviešinama valstybės ir savivaldybių valdomų įmonių teikiama parama, nepotizmas ir neskaidrus savivaldybių dalyvavimas komercinėje veikloje atskleidė būtinybę nustatyti griežtesnius skaidrumo filtrus.

Vietos savivaldos įstatymo pataisomis sugriežtinama savivaldybių valdomų įmonių steigimo tvarka. Nauja įmonė galės būti įkurta tik gavus Konkurencijos tarybos leidimą. Tai užkirs kelią nepotizmui, nekontroliuojamam įmonių steigimui ir savivaldybių dalyvavimui ekonominėje veikloje pažeidžiant sąžiningą konkurenciją. Priėmus Konkurencijos įstatymo pataisais, remiantis ES praktika numatomos efektyvios baudos už šio įstatymo pažeidimus.

Savivaldybės taip pat bus įpareigosios viešinti informaciją apie savo valdomas įmones ir jų veiklos rezultatus, gautą paramą ir vykdomus paramos projektus.

Prezidentės inicijuotos Korupcijos prevencijos įstatymo pataisais suteikia galimybę Specialiųjų tyrimų tarnybai atlikti korupcijos rizikos analizę valstybės ir savivaldybės valdomose įmo-

nėse ir pateikti rekomendacijas dėl efektyvios korupcijos prevencijos pačioms įmonėms ir jų savininko teises įgyvendinančioms institucijoms.

Šiuo metu valstybė valdo 124 įmones, kurių valdomo turto vertė – 9,4 milijardo eurų, o savivaldybės turi 46 įmones ir 177 akcines bei uždarytas akcines bendroves.

Kartu inicijuotomis ir jau anksčiau Respublikos Prezidentės pasirašytais Labdaros ir paramos įstatymo pataisomis grąžinamas draudimas valstybės ir savivaldybių valdomoms įmonėms teikti paramą savo steigėjui, jo kontroliuojamiems ar su juo susijusiems juridiniams asmenims, išskyrus tuos, kurie veikia kultūros, švietimo, sporto, socialinių paslaugų arba visuomenės sveikatos priežiūros srityje. Iki šiol tokios įmonės galėjo net neviešindamos remti savo pagrindinius akcininkus.

Taip pat įstatymo pataisomis nustatoma, kad politikams ir politinėms partijoms nebus galima perduoti iš privačių kompanijų nemokamai gautų paslaugų.

Nuo kitų metų valstybės ir savivaldybių valdomos įmonės privalės viešinti informaciją apie suteiktą paramą – tai užtikrins skaidresnį visų mokesčių mokėtojų lėšų panaudojimą. Šiuo metu jos neprivalo viešai atsiskaityti, kam ir pagal kokius kriterijus skiria paramą. Pavyzdžiui, valstybės valdoma įmonė „Lietuvos geležinkeliai“ per pirmą šių metų pusmetį gavo beveik pusę milijono – 0,48 mln. eurų grynojo pelno, bet paramai paskirstė du kartus daugiau – 0,9 mln. eurų.

Prezidentės inicijuotos Labdaros ir paramos, Vietos savivaldos, Korupcijos prevencijos ir Konkurencijos įstatymų pataisais įsigalios nuo 2017 metų sausio 1 dienos.

Reagavimo į orlaivius prie Baltijos valstybių sienų duomenys neįprasti

Kaip praneša Krašto apsaugos ministerija, spalio 31–lapkričio 6 dienomis NATO oro policijos funkcijas Baltijos šalyse vykdantys naikintuvai nebuvo keliami atpažinti ir lydėti tarptautinėje oro erdvėje virš Baltijos jūros skridusių Rusijos Federacijos karinių orlaivių. Tai neįprasta si-

tuacija, nes Rusijos lėktuvai nuolat pažeidinėja tarptautinius susitarimus, reglamentuojančius karinių orlaivių skrydžių virš Baltijos tvarką. Štai rugsėjo pabaigoje (rugsėjo 19–25 dienomis) NATO oro policijos orlaiviai 7 kartus kilo atpažinti ir lydėti tarptautinėje oro erdvėje virš Baltijos jūros

skridusių Rusijos Federacijos karinių orlaivių, o spalio 3–9 dienomis NATO oro policijos funkcijas Baltijos šalyse vykdantys naikintuvai net dvidešimt kartų kilo atpažinti ir lydėti tarptautinėje oro erdvėje virš Baltijos jūros skridusių rusų karinių orlaivių. Tiesa, kitomis savaitėmis tokių

priverstinių pakilimų nebeliko arba sumažėjo iki vieno atvejo. Dažniausiai rusų orlaiviai skrenda pagal skrydžio planus, palaikydami ryšį su skrydžių valdymo centrais, tačiau be įjungtų atsakiklių.

Pagal KAM informaciją parengė Gintaras MARKEVIČIUS

Ruduo nepalietė širdies

Dvi visuomeninės organizacijos: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Alytaus filialas bei Alytaus apskrities literatų klubas „Tėkmė“, sukvietė alytiškius į Šaulių namus, kur vyko filialo susirinkimas ir naujos knygos pristatymas. Pirmiausia iškilmingai sugiedotas valstybės himnas. Kalbėdama LPKTS Alytaus filialo pirmininkė Stasė Tamašauskienė apgailestavo, kad kasmet retėja tremtinių gretos, nes į Amžinybę išeina vyresnioji karta, ir pakvietė tylos minute pagerbti išėjusiųjų. Mintimis pasidalijo apie sąjungos veiklą ir nemažus rūpesčius. Vienas iš tų rūpesčių – paminklo pastatymas žuvusiems Dzūkijos krašto partizanams. Nelengva susitarti su vietine valdžia dėl tinkamos vietos paminklui statyti. O paminklo negalima nukišti kažkur į miesto pakraštį. Ji pasidžiaugė, kad Druskininkuose yra Rezistencijos ir tremties muziejus, bet ypač turiningas muziejus neseniai atsidarė Tauragės mieste. Pakvietė visuomenę šiuos muziejus aplankyti.

Antroji renginio dalis skirta naujos knygos „Gyvenimas lyg upė“, kurios

autorė Emilija Lukšytė-Krušininė, pristatymui. Su knyga supažindino Milda Zaveckienė. Knygoje vaizduojamas dramatiškas pokario kaimo gyvenimas su nelaukta kolektyvizacijos pradžia ir trėmimais, noras išgyventi, išvengiant praradimų. Vyresnei kartai visa tai dar išlikę atmintyje. Vertėtų knygą paskaityti šiandienos jaunimui, kad suprastų senolių kančias. Yra apsakymų, vaizduojančių šių dienų jaunimo emigraciją, alkoholizmą, šeimų nesantaiką.

Poezijoje išreikšti autorės išgyvenimai dėl gimtosios kalbos likimo, ilgo tautos ėjimo į laisvės dienas ir skubaus lyg upės srovė gyvenimo tekėjimo. Apie laisvės kelią sakoma:

„Su Kaino ženklų kaktoje, / Su stabmeldžių tikėjimu / Vis ėjom amžina žeme / Laisvės patekėjimą“ („Tikėjome“).

Pasak M. Zaveckienės, eilėraščiui meniškai, tapybiškai, įsimenantys, sklandūs, rimuoti. Ištraukų iš knygos paskaitė Mudita Makaveckienė, Scholastika Kavaliauskienė, Viltautė Pocienė, Albinas Rauličkis, Alfonsas Vitkauskas ir kiti.

Neapsieita ir be dainų. Gražiai padainavo Alytaus muzikos mokyklos mokinės Paulina Adamukaitytė ir

Knygos „Tylūs žingsniai per samanas“ pristatymas Leipalingyje

Spalio 26-ąją Leipalingyje vyko Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio, viršilos Ernesto Kuckailio knygos „Tylūs žingsniai per samanas“ pristatymas miestelio bendruomenei.

Pirmiausiai aplankėme Leipalingio miestelio kapines. Uždegėme žvakeles ant Lietuvos kariuomenės 1-o pėstininkų pulko 6-os kuopos būrininko Florijono Janukevičiaus, žuvusio 1919 metų sausio 13 dieną mūšyje su bolševikais Alytuje, kapo; prie paminklo 1923 metų kovo 23 dieną Varviškės mūšyje žuvusiems Lietuvos kariuomenės kariams ir Šaulių sąjungos nariams (žuvo 11-o pėstininkų Vilniaus pulko kariai: ltn. Aleksandras Urbelis, eiliniai: Mikas Giedra, Jonas Grabauskas, Juozas Reveikis, Kostas Repečka, šauliai: Feliksas ir Viktoras Kuckailiai ir Juozas Kvedaravičius) bei prie paminklo žuvusiems partizanams ir jų rėmėjams Leipalingio apylinkėse (čia buvo perplaidoti atpažinti ir neatpažinti

1991 metais per kasinėjimus surastų žuvusiųjų ir nukankintųjų palaikai).

Vėliau buvo aukojamos šv. Mišios už partizaną Boleslovą Kuckailį (1916–2000), po pamaldų pašventintas medinis kryžius jo kapavietėje.

Druskininkų kultūros centro Leipalingio laisvalaikio salėje susirinkusiems bendruomenės nariams ir svečiams leidyklos „Vox altera“ (Kaunas) direktorius Ramutis Vilčiauskas papasakojo apie leidyklos veiklą bei sumanytą išleisti pristatomą knygą. Knygos autorius jau yra išleidęs dvi knygas – atsiminimus apie pirmojo specialiuoju pajėgų eskadrono „Erelis 02“ misiją Afganistane „Trispalvio erelio skrydis“ ir karinę istorinę apybraižą apie vokiečių parašiutininkus Antrajame pasauliniame kare „Pavasarių paukščiai sugrįžta“.

3-ioji Ernesto Kuckailio knyga – taip pat karinė istorinė apybraiža, pasak autoriaus, skirta dziedulio (senelio) Lietuvos partizano Boleslovo Kuckailio-Ša-

palo atminimui. Šioje knygoje, remiantis realiais įvykiais, perteikiama Lietuvos partizanų kasdienybė, aprašomi susirėmimai su okupantais, Panaros kautynės 1945 metų vasarį bei Merkinės miestelio šturmas 1945 metų gruodį.

Autorius, multimedijos pagalba demonstruodamas skaidres su nuotraukomis, papasakojo apie knygos atsiradimą, apie knygos herojų ir jo aplinką. Kūrybai paskatino partizanų kovų ir kautynių vietų tyrinėjimai lokaliai, šeimos istorija ir senelio atsiminimai. Autorius nesiekė tiksliai atkurti įvykių, bet labiau norėjo atskleisti partizaninį karą per žmonių išgyvenimus ir paprastus buitinius dalykus, kario žvilgsniu pažiūrėti į tautos pasipriešinimo kovą. Knyga skirta ir moksleiviui, ir pensininkui.

Muzikiniuose interviuose pulkininkas leitenantas Valerijus Šerelis atliko savo kūrybos dainas karine tematika ir

Sveikiname

Reikėjo skausmo upes perplaukti,
Reikėjo ašarų lietu išlyti,
Reikėjo viską, oi viską pakelti
Ir dabar tik gyventi, gyventi, gyventi...

90-ojo jubiliejaus proga sveikiname aktyvius LPKTS Rokiškio filialo narius: buvusį politinį kalinį, ilgametį tremtinių choro narį **Joną CEPONĮ** ir buvusį tremtinį **Bronių KIRSTUKĄ**. Linkime Dievo palaimos ir ilgiausių metų!

LPKTS Rokiškio filialas,
buvusių tremtinių choras „Vėtrungė“

Švenčiant Auksinį bendro gyvenimo jubiliejų sveikiname aktyvius LPKTS Rokiškio filialo narius, buvusius tremtinius **Zitą Oną STASIULIONYTĘ** ir **Alfonsą MASIUS**.

50 metų prisiminimus gerus paliko,
Jauni dar esate širdyje.
Draugystės, meilės, pagarbos žiburėliai
Tegul Jums dega dar ilgai ilgai.

LPKTS Rokiškio filialas

80-ojo gimtadienio proga sveikiname ilgametį LPKTS Tauragės filialo tarybos narį **Vytautą LAURYNAITĮ**. Linkime, kad garbingas jubiliejus širdy pasėtų naujų jėgų, puikios nuotaikos, stiprios sveikatos ir prasmingų darbų Tėvynei labui.

LPKTS Tauragės filialas

Gražaus jubiliejaus proga sveikiname **Stasę JANKAUSKIENĘ**. Nuosirdžiai linkime geriausios sveikatos, Dievo palaimos ir kuo ilgiau džiugin- ti artimuosius nesibaigiančia energija ir jaunatviška šypsena.

LPKTS Skuodo filialas

Elzė Markevičiūtė, jų mokytoja Alytė Vitkauskienė. Nepaprastai jaudino mišraus choro „Atmintis“ dainos (vadovė Violeta Dumbliauskienė), apie prarastą gimtinę, išlaužytas tėviškės tvoras, tragišką tremtį, liūdną vaizdą sugrįžus. Ir vis tik dėkojama likimui ir Dievui už galimybę sugrįžti į Lietuvą, kurioje tremtiniai dainuoja ir dainuos.

Naujos knygos autorę pasveikino atvykę svečiai: Seimo narys, tremtinių sūnus Julius Sabatauskas, LPKTS Alytaus filialo pirmininkė Stasė Tamašauskienė, Alytaus trečiojo amžiaus univer-

siteto vadovė Janina Ingelevičienė, Alytaus „Dienos namų“ vadovė Kristina Bondareva, Valstybės tarnautojų profsąjungos pirmininkė Danutė Bačinskienė, būrys alytiškių poetų, draugų ir pažįstamų. Skaitytojai galėjo susipažinti su anksčiau išleistomis autorės knygomis ir įsigyti naujausią su autorės autografu.

Rudenišką lietingą dieną susirinkusiųjų nuotaiką praskaidrino raiški poezija ir gražios, giliai jaudinančios dainos. Rudens dargana nepalietė susirinkusiųjų širdžių.

Mudita MAKAVECKIENĖ

dainas, skirtas miško broliams.

Bendruojant prie arbatos puodelio, Ernestas prasitarė, jog jau renka istorinius duomenis savo 4-ajai knygai, kuri vadinsis „Laiškai iš Varviškės“. Istorinėje apybraižoje numatoma aprašyti 1923 metų kovą vykusias Varviškės kautynes ir su jomis susijusius įvykius, žmonių likimus.

Gintaras LUČINSKAS

Į tremtį su močiute

Pabaiga.

Pradžia Nr. 41 (1207)

Vinco Dobrovolskio pasakojimas apie tremtį Tomsko srities Baturino rajone atskleidžia sunkias gyvenimo sąlygas. 1947–1948 žiemą išmirė daug Centralnajės gyvenvietės žmonių. Tie, kurie turėjo atsivežę nors kiek grūdų, pasidarė girnas iš dviejų kaladžių: prikaldė ant jų vielą ir pritaisė rankeną. Tas įtaisas smulkino grūdus į rupius miltus. Juos su paukščio sparnu švariai sušluodavo. Negalintys dirbti, sutinę nuo bado žmonės dar seilėdavo pirštus ir laižydavo dulkes.

Pavasariop pastatė lentpjūvę, variklius jau suko elektra. Prasidėjo statybos. Pastatė baraką moldavams, bulgarams ir ukrainiečiams. Dar vieną baraką paskyrė bendrabučiu, klubui, bibliotekai ir radijo transliatoriui. Bendrabutis buvo skirtas tiems, kurie išleisti iš lagerio negalėjo išvykti gyventi į didesnius miestus. Tokių daugiausia buvo rusų ir vienas kitas kinietis. Likusiuose laisvuose barakuose atidarė valgyklą, felčerinį punktą, parduotuvę, komendantūrą. Tremtiniam kiekvieną savaitę reikėjo registruotis. Tokia buvo kasdienė Tėvynės netekusio tremtinio buitis.

„Močiutė siūdavo, kiek tik pripuolus. Dieną, kai išeidavo į darbą dirbantieji, siūdavo eigulio žmonai sukneles, o už tai gaudavo sūdytų ūmėdžių ir kedro riešutų. Badmečiu tai buvo Dievo dovana. Kartą dėdė Griša (taip vadino me eigulį) nušovė mešką, o teta Niura (eigulio žmona) paslapčia net nuo kitų tremtinių mums atnešė mėsos. Vietiniams rusams buvo įsakyta niekada ir niekuo nepadėti tremtiniam. Grasinio baismėmis.

Didelės šeimos, kuriose buvo vyrų, statėsi namus. Taigoje miško medžiagos netrūko. Leido statyboms nemokamai imti apipjautus rastus, lentas. Buvo stalių dirbtuvės, ten pagamindavo langus. Vinis, stiklus reikėdavo Baturine nusipirkti. Stogus dengdavo lentomis. Kai vasaromis užėina viesulai, kelių barakų stogai vis neatlaikydavo... Pavasaris taigoje stoja staiga, kaip ir žiema. Vossušyla, upės patvinsta, sniego danga, kokia būtų ji stora, per kelėtą dienų sunyksta. Išėjus pašalui, kirtimuose augdavo briedžiukai, o prie ežero žydėjo mėlynakės žibutės. Nuostabus jų kvapas...

Dėdė Romas gavo kambariuką barake. Nors močiutė siūdavo per visą dieną, pinigų neturėjome, nes už darbą žmonės atsilygindavo maistu: šakų genėtojos parnešdavo briedžiukų, bobausių, rusės iš kepyklos atnešdavo riekės duonos, parduotuvės vedėja – dar ir kelis gabaliukus cukraus. Pamenu, paštininkė už pagalbą padovanavo vištą. Kartą lietuvė Ania Kašponytė, kuri dirbo valgykloje, pasakė močiutei, kad mane atsiųstų, tai įdės šio to. Močiutė padavė kareivišką vokišką ar rusišką katilėlį, dabar negaliu pasakyti, tik jis buvo be dangčio. Nuėjau į valgyklą. Pridėjo blynų vos ne pusę katiliuko. Išėjau iš valgyklos, ir kur nebuvę, užpuolė šunys. Dėdė Griša jų nešerdavo prieš medžioklę,

tad jie, blynus užuodę, ėmė mane vytis. Bėgau, kiek galėjau, bet iš baimės pargriuvau. Katiliukas buvo pilnas smėlio. O šunys uodegom vizgino, laižė man veidą. Parėjau ramiai, šunų lydimas. Močiutė smėlį nuplovė, nugramdė nuo blynų. Skaniai pavalgėme, nors smėlis tarp dantų grikšėjo.

Pirmieji metai buvo labai sunkūs. Ypač – pavasaris. Vėliau atsirado žemuogių, mėlynių, bruknių, „čeremšos“ – laukinio česnako, kedro riešutų. Pirmą vasarą, dar rudeniui neįpusėjus, prasidėjo grybų sezonas. Niekad nevalgėme tokio skanumyno, kaip ant „špyžlentės“ kepti grybai. Kotą ištrauki, į duobutę įberi druskos ir kepi. Delikatetas... Ypač tiko baravykai ir raudonikiai.

Kai tremtiniam pradėjo mokėti atlyginimus, buvo kiek geriau. Pastatė pirtį. Kiekvieną savaitę ją kūrėdavo. Utėlės išnyko, bet tarakonai ir blakės dar karaliavo. Kad jos nepatektų į guolį, atitraukdavom geležines lovas nuo sienos, jų kojas pamerkdavom į konservų dėžutes su vandeniu, bet blakės vis tiek puldavo: negalėdamos užrėpti, krisdavo į lovą nuo lubų.

Tuo metu gyvenome trise: močiutė, dėdė Romas ir aš. Močiutė buvo visų galų meistrė. Prisipirko dešimto numerio baltų siūlų. Iš jų visokiais raštais vašeliu nėrė užuolaidas, staltieses ir servetėles. Pasiūdavo pagalvėms meniškų užvalkalus, išsiuvinėdavo. Įvairių spalvų ir atspalvių siuvinėjimo siūlų močiutė turėjo pilną maišą. Kai paaugau ir trukdžiau moterims matuotis sukneles, močiutė man pietų nevirdavo, o duodavo pinigų papietauti valgykloje. Ir ką nors jai parnešdavau. Tad visas mano darbas buvo tik nubėgti į parduotuvę, nupirkti liepiamų produktų, dar nueiti į valgyklą ir parnešti maisto močiutei. Kai pradėjau lankyti mokyklą, močiutei buvo lengviau. Aš į mokyklą, dėdė Romas į darbą: matuok sukneles, kiek nori ir kam nori.

1953 metų kovą, po Stalino mirties, daug kas pasikeitė. Gyvenvietės ūkvedė ėjo per barakus, klausdavo, gal kam reikia patinkuot, pabalint, krosnį parremontuot? Jau galima buvo vietiniams ir tremtiniam padėti. Močiutė užsiprašė pabaltinti kalkėmis sienas. Kas šį darbą geriau moka už ukrainiečius? Jie savo „mazankes“ dažo ne kartą. Atėjo ukrainietė Nebogova, atsivedė dukrelę Anitą, kad ta kalkes maišytų. Šepetys buvo iš sausų žolių. Nepaisant to, kad šepetys netinkamas, aš taip ir dabar nepadaryčiau.

Labai keistai išmokau rašyti lietuviškai. Mano dėdės Broniaus draugas, kalėjęs Vorkutoje, neturėjo savųjų. Tad pradėjo rašyti laiškus mūsų močiutei į tremtį. Jo rašysena buvo kaligrafiška, tad iš laiškų pažinau lietuviškas raides ir išmokau rašyti. Po kiek metų iš Lietuvos

Vincas Dobrovolskis 2016 metais

atsiųstuose siuntiniuose radau dvi knygas: „Pėdekys“ ir „Raitelis be galvos“. Jas skaičiau ir slėpiau nuo visų. Kartą dėdė Bronius pamatė ir patarė neslėpti knygų, o dalytis su kitais vaikais.

Ir groti akordeonu išmokau tremtyje. Kartą dėdė Romas nusipirko akordeoną. Taip užsigėdžiau išmokti juo groti, kad kiekvieną laisvą minutę tampa jo dumples. Po kelių mėnesių jau grojau. Vėliau Lietuvoje tėvas man nusipirko armoniką.

Netoli mūsų tekėjo Čiulymo upė, dešinysis Obės intakas. Šioje vietoje ji darė posūkį, buvo pakankamai gili. Vanduo sukosi verpetais, krantai – apirę. Dar man esant Sibire, dėdė Bronius grįžo iš Norilsko, kur buvo nuteistas Stalino bendraminčių 25 metams lagerio. Tremtyje jis vedė. Po metų atsirado pusbroliukas Alvydėlis „Pupa“. Kai paaugo, atsinešdavau Alvydėlį į savo baraką, jis kaskart močiutei pareiškėdavo: „Baba, dadai Pupa kusyni“. Močiutė išplakdavo kiaušinį su cukrumi.

Tremtyje susiklosčius aplinkybėms aš triskart būčiau žuvęs. Pirmą kartą – skendau. Iš Baturino suaugusieji parsivežė nurašytą valtį. Irklų nebuvo. Dvejos rankenos po bortais ir kaip senovėje laivuose rataimentės. Tuzinas vaikų čiupo už valtės ir ėmė tempt prie ežero. Mažesni padėjo stumti. Sušokom į valtį, o du vyriausieji ėmėsi rankenų. Tik kad netoli nuplaukėm. Valtis buvo perdžiūvus, sunkiai plaukė, tad iššokome maudytis. Man, šešiamečiui, buvo vandens virš galvos, plaukti nemokejau. Mane išgelbėjo Stepas Čepliauskas, kuris už mane buvo tik metais vyresnis, bet mokėjo gerai plaukti.

Kitas kartas – nieko nėra skanesnio, kaip lauže iškepti kedro kankorėžiai. Kaip vaikystėje Lietuvoje kepėme bulves lauže, taip ir kedro kankorėžiai, truputį sakuoti iškepti tarp žarijų, įgyja nepaprastą skonį. Tad kartą nusižiūrėjęs tinkamą kedrą ant ežero kranto, bandžiau lipti į medį. Kiek palipus, gal 4 ar 5 metrus, ranka užčiuopė drevelį. Laikydamos ranka už jos, prisitraukiau veidu prie medžio. Pasirodė, toje drevelėje gyveno širšės. Tokių širšių dar nebuvau matęs: buvo didumo sulig piršto galu. O piktos! Kaip

pradėjo man gelti į veidą, į galvą, į nugarą... Kritau iš medžio pakankamai aukštai, tiesiai ant kelmo. Jei tas kelmas būtų nesudulėjęs, tai ir mano gyvenimas ten būtų pasibaigęs.

Trečias – kedro riešutų troškimas vos neatvedė prie nelaimės. Tada plaukėme su plaustu. Kedrai, aplipę kankorėžiais, augo ant ežero kranto. Nužiūrėjome vieną ne itin aukštą medį. Įlipau į jį ir į vandenį mėčiau kankorėžius, kurie neskęsta. Nuo šoninių šakelių beveik viską nuskyniau. Liko viršūnė. Atsargiai lipau į ją, nes žinojau, koks trapus medis yra kedras. Atrodė, kad riešutėlius ranka pasieksiu. Tik staiga medis triokšt, ir su visa viršūne atsidiūriau vandenyje per pusmetrį nuo plausto. Gerai, kad vėjo nuneštas plaustas plaukiojo kitoje vietoje, kitaip būčiau ant jo ištiškęs.

Tą laukinį gyvenimą nutraukė mano tėvas iš Lietuvos. Pasamdė Donatą Gedutį parvežti mane iš Sibiro. Po Stalino mirties visiems nepilnamečiams tremtiniam buvo leista grįžti į Tėvynę. Tad 1957 metų vasarą, baigus keturias klases, jis išsivežė į Lietuvą ne tik mane: bet dar Palmyrą Lamkauskaitę iš Panevėžio ir Zinkutę (vardą pamiršau) iš Kauno. Iš Baturino plaukėme Čiulymo upe, dešiniuoju Obės intaku, baržoje. Baržą traukė kateriukas. Sutemus kateriuko komanda vieną žmogų nakvynei priimdavo į kajutę. Šis malonumas atitekdavo man. Išmiegodavau šilumoje ir minkštai. Taip pasiekėme Asiną. Toliau važiuavome iki pat Maskvos. Iš Maskvos atvykome į Kauną.

Tuo metu tėvas dirbo ūkvedžiu „Maisto“ kombinato pagalbiniame ūkyje Domenikankoje, Kauno rajone, gyveno su močiute. Pradėjau lankyti Tabariškių (dabar – Ringaudų) septynmetės mokyklos penktąją klasę. Per lietuvių kalbos diktantus susiuvinis būdavo raudonas nuo mokytojos pataisymų. Mano laimei, mokytoja Žakevičienė, matydama mano vargus, pasakė: „Aš padarysiu iš tavęs lietuvi!“ Šeštoje klasėje už lietuviško eilėraščio deklamavimą jau gavau dovanų knygą „Vienkiemis stepėje“...

Spaudai paruošė Stanislovas ABROMAVIČIUS

Šaulių kuopai suteiktas partizanų vado vardas

Neseniai Biržų šauliai pažymėjo svarbią dieną – Lietuvos Šaulių sąjungos centro valdybos nutarimu Alfonso Smetonos šaulių 5 rinktinės Biržų 501 kuopai suteiktas Pilėnų tėvūnijos partizanų vado Stepono Giedriko-Giriečio vardas. Šia proga iškilmingas renginys vyko Biržų miesto pilies arsenalo salėje. Į iškilmes atvyko paskutiniojo Pilėnų tėvūnijos partizanų vado Stepono Giedriko-Giriečio žmona Liucija Ivaškienė bei sūnėnas Algimantas Jukna, Alfonso Smetonos šaulių 5 rinktinės vadas atsargos pulkinin-

KASP Vyčio apygardos 5 rinktinės 509 lengvųjų pėstininkų kuopos vadas kapitonas Modestas Lapienis, Biržų policijos komisariato viršininkas Marius Jablonskis, miesto mokyklų moksleiviai ir mokytojai, tremtiniai ir šauliai. Iškilmingai į arsenalo salę įnešus šaulių kuopos vėliavą ir nuskambėjus Lietuvos valstybės himnui, Alfonso Smetonos šaulių 5-osios rinktinės vadas Vladas Petkevičius paskelbė Lietuvos Šaulių sąjungos vado įsakymą, kuriuo Biržų 501 kuopai suteikiamas paskutiniojo Pilėnų tėvūni-

jos partizanų vado Stepono Giedriko-Giriečio vardas. Garbingo vado suteikimo proga Biržų šv. Jono Krikštytojo bažnyčios klebonas Algis Neverauskas pašventino šaulių kuopą. „Dieve, tegul kiekviename, kuris tarnaus auga Dievo ir žmonių meilė, tarnystės dvasia ir pasiaukojimas žmonėms ir tautai, – maldoje kalbėjo klebonas. – Kariuomenės tvirtumas priklauso ne nuo ginkluotės ar turimo tankų kiekio, o nuo žmonių pasiaukojimo, meilės Tėvynei. Ne kariuomenės dydis apsaugo karalių, o meilė ir pasiaukojimas.“

Renginio metu buvo apdovanoti pasižymėję kuopos jaunieji šauliai. Šaulių rinktinės vado padėka už ilgametį bendradarbiavimą patriotiškai auklėjant jaunimą įteikta „Atžalyno“ mokyklos direktoriui Vaidotui Butkevičiui.

Biržų rajono savivaldybės mero pavaduotoja Irutė Varzienė dėkojo šauliams, kurie yra nuolat matomi savo gerais darbais. Svarbiausia, kad jaunieji šauliai išmoksta kantrios meilės Tėvynei, – sakė I. Varzienė. Stepono Giedriko-Giriečio sūnėnas Algimantas Jukna pabrėžė, jog geresnės dovanos jo dėdės 91-ųjų gimimo metinių išvakarėse negalėjo ir būti, įamžinant jo vardą. Paskutinis Pilėnų tėvūnijos partizanų vadas žuvo 1954 metais, sulaukęs vos 29 metų, nepamatęs savo

dukros, palikęs jauną žmoną. Tačiau ši auka buvo prasminga. Stepono Giedriko-Giriečio vado suteikimas šaulių kuopai, pasak A. Juknos – pagarbos tiltas vedantis į ateitį. LPKTS Biržų filialo pirmininkė Danguolė Žiūkienė įsitikinusi, kad Biržų 501 kuopos šauliai ir jaunieji šauliai verti garbingo vado. Ji linkėjo stiprybės, ištvermės žygiuose ir darbuose. „Didžiuojamės jumis. Jūsų pilnas miestas. Jūs papuošiate mūsų renginius,“ – kalbėjo D. Žiūkienė. Biržuose atsikūrusi KASP 509 kuopa tradiciją semiasi iš šaulių. Kuopos vadas kapitonas Modestas Lapienis sakė, kad būti su šauliais po vienu stogu jam – didelė garbė. Biržų policijos komisariato viršininkas Marius Jablonskis pasidžiaugė, kad Biržuose aktyviai veikia šauliai. „Kuo būsite užaugę nesvarbu. Būkite dorais piliečiais,“ – linkėjo jaunimui M. Jablonskis. Renginyje koncertavo Biržų Vlodo Jakubėno vaikų muzikos mokyklos pučiamųjų orkestras, Biržų tremtinių choras „Tremties aidai“, „Aušros“ mokyklos merginų grupė. Renginį vedė Biržų krašto muziejaus „Sėla“ direktoriaus pavaduotoja Edita Landsbergienė. Pasibaigus iškilmingai daliai suaugusieji vaišinosi kava ir arbata arsenalo salėje, o jaunieji šauliai surengė pikniką pilies kieme.

Vidutis ŠEŠKAS

Paminėtos partizano Juozo Lukšos 65-osios žūties metinės

Prienu krašto muziejaus ir Lukšų šeimos iniciuotame renginyje Prienu muzikos mokyklos merginų vokalinis ansamblis pradėjo atminimo popietę, skirtą legendinio partizano Juozo Lukšos 65-osioms žūties metinėms ir Lukšų šeimai paminėti. Šio muziejaus direktorė Lolita Batutienė įžanginėje kalboje pasakė: „Iš mūsų krašto kilusi Lukšų šeima – išskirtinė, verta didžiulės pagarbos. Mūsų muziejai dabar vadinami atminties institucijomis. Kas ta atmintis? Atmintis gali būti įvairiapusė. Muziejuje – daiktas ar eksponatas, kaip atminties objektas, tačiau didžiausia atmintis yra tai, kas surinko čia mus visus, dėl ko didžioji muziejininkų dalis dirba, tai – ne popierinė, bet atmintis, užfiksuota mūsų širdyse. Mes turime prisiminti ir nuolatos kartoti visiems, kad buvo žmonės, kurie kovoję, jog šiandien turėtume Lietuvą nepriklausomą. Tai ir yra prasmė pabūti kartu ir prisiminti, kokia tai buvo auka Tėvynei ir savo kraštui.“

Šio muziejaus Veiverių padalinio muziejininkė Jovita Každailienė savo parengtame ir perskaitytame pranešime daugiausia dėmesio skyrė partizanų motinai Onai Lukšienei, „kurios auka buvo labai didelė. Mama suklupdė senoje seklyčioje visus keturis savo sūnus Jurgį, Juozą, Antaną, Stasį, palaimindama juos šventai kovai, paprašė nepasiduoti priešui gyviems. Pirmasis motinos neapsakomas skausmas – vyriausiojo Jurgio žūtis. Ona tegalėjo palaidoti žūtis vietoje sūnaus krauju sumirkytą drobule. Kad motinos širdis gali daug išverti, parodo jos susitikimas su sūnumi Antanu kalėjime jo tre-

čią kankinimų savaitę, kai ji saugumiečių buvo iškviesta. Enkavedistai tikėjosi, kad pamačius iškankintą sūnų, motinos širdis neatlaikys, o tada ir palauš sūnaus valią, ir jis išduos partizanus. Tačiau abu buvo stipresni.“

Muziejininkė popietės dalyviams, tarp kurių buvo gausus moksleivių būrelis, supažindino su šeimos tėvo Simono ir sūnų svarbiausiais biografiniais duomenimis, jų (partizanų Jurgio, Stasio, Juozo) gyvybės auka rezistencinėje kovoje. Tylos minute buvo pagerbtas jų atminimas.

Įstrigo Prienu miesto Garbės piliečio, Pažerų Švč. Jėzaus Širdies parapijos klebono Kazimiero Skučo malda už žuvusiuosius partizanus ir pasakyti žodžiai: „Tokių žmonių kaip Lukšų šeima nedaug, jiems Lietuva bus dėkinga per amžius“.

Profesorius Aleksandras Vitkus, kalbėdamas apie partizaną Juozą Lukšą-Daumantą, jo kovą apibūdino taip: „Kiekvienas partizanas yra patriotas. Šiandien prisimename Juozą Lukšą – tai yra legenda. Kodėl jis, ne kiti, tapo legenda? Pagrindiniai trys momentai. Pirmas, jis buvo gerai pasiruošęs spasi-priešinimo kovai, ne kartą keliavo su užduotimis į užsienį, bet grįždavo į Lietuvą, nors turėjo pasiūlymų pasilikti. Antras, jis buvo rašytojas. Būdamas ten jis aprašė partizaninį judėjimą, parašė dokumentinę knygą „Partizanai“ taip, kad sovietų NKVD negalėtų išaiškinti nei įvykių vietų, nei asmenų, aprašytų knygoje. Trečias, jis buvo puikus žvalgybininkas, padėjęs nustatyti sovietų infiltruotą partizanų išdaviką Juozą Markulį-„Erelį“. Tai leido pratęsti re-

zistencinę kovą visoje Lietuvoje dar šešeriams metams. Tokių partizanų nėra daug Lietuvoje.“

Šių eilučių autorius pasidalijo prisiminimais apie Amžinybėn išėjusio Prienu miesto Garbės piliečio, LPKTS Garbės pirmininko Antano Lukšos pasiaukojantį ir ilgametį darbą Lietuvos buvusių politinių kalinių ir tremtinių sąjungoje.

Renginyje dalyvavo svečiai: Prienu rajono savivaldybės mero patarėja Jūratė Zailskienė, Veiverių seniūnijos seniūnas Vaclovas Ramanauskas, Lietuvos kariuomenės Sausumos pajėgų Juozo Lukšos mokymo centro viešųjų ryšių vyriausiasis specialistas vrs. Gintautas Mauricas, Lietuvos kariuomenės rezervo karių asociacijos atstovai Antanas Zinkevičius ir Gintautas Tamulaitis, LDK Birutės karininkų šeimų moterų Kauno draugijos pirmininkės pavaduotoja mokytoja Ona Stašaitienė, Kauno Stasio Lozraičio senjorų akademijos klausyto-

jai ir kiti garbingi žmonės.

Popietę muzikiniais intarpais papuošė gausus jaunųjų muzikantų būrelis iš muzikos mokyklos: vokalinis ansamblis, smuikininkų kvartetas, atlikėjai gitara, pianinu. Renginį vedė Prienu krašto muziejaus direktorė Lolita Batutienė ir vyr. fondų saugotoja Ernesta Juodsnykytė.

Renginyje dalyvavę Antano Lukšos žmona Eugenija, sūnus Kęstutis ir dukra Dalia padovanojo renovuojamame Prienu krašto muziejuje kuriamai šeimos ekspozicijai eksponatų, tarp jų ir Juozo Lukšos-Daumanto paskutinį kartą parašyto prašymo Kauno Vytauto Didžiojo universitete užbaigti savo diplominį darbą kopiją, padėjo renginio svečiams ir dalyviams, Prienu rajono savivaldybei, Veiverių seniūnijai, muziejaus vadovybei ir darbuotojams, Prienu muzikos mokyklai už gražų ir šiltą žuvusių partizanų, jų motinos ir šeimos paminėjimą.

Edvardas STRONČIKAS

Jūratė Elžbieta Vaičiūnaitė- Marcinkevičienė

1937–2016

Lapkričio 5 dieną amžinybėn iškeliavo nepriklausomos Lietuvos mokytojų dukra, 1941-ųjų Sibiro tremtinė, ilgametė Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) vadovybės narė Jūratė Elžbieta Vaičiūnaitė-Marcinkevičienė. Jos gyvenimas – neatsiejama tragiškos Lietuvos istorijos dalis, padedanti mums, dar likusiems čia, suvokti Laisvės kainą.

Jūratė Elžbieta Vaičiūnaitė gimė 1937 metų balandžio 4 dieną Panevėžio rajone Šimonių miestelyje, nepriklausomos Lietuvos mokytojų Elžbietos ir Klemenso Vaičiūnų šeimoje. 1941 m. birželio 14-ąją su šeima – tėvais, seserimi Nijole ir broliu Algimantu – buvo ištremta į Sibirą. Jauniausioji sesuo Dalytė liko ir užaugo Lietuvoje su teta. Tremtyje Vaičiūnų šeima atsidūrė bene pačioje šalčiausioje ir baisiausioje tremties vietoje – Bykovo Myso saloje prie Laptevų jūros, kur pirmaisiais tremties metais mirė dauguma jos bendrakaivių. Jūratės šeimai pavyko išgyventi ir amžinojo išalo žemėje praleisti sunkiausius tremties metus. Jūratės tėtis Klemenso už savo principingą pažiūrą 1947–1952 metais kalėjo šiaurinio uosto Tiksi kalėjime. Vėliau, jam sugrįžus pas šeimą, Vaičiūnai persikėlė į Jakutską – ten Jūratė baigė Statybos technikumą, vėliau – Novosibirsko inžinerijos statybos institutą.

1962 metais šeima buvo reabilituota ir grįžo į Lietuvą. Dar tremtyje Jūratė susipažino su savo būsimo vyru

Algirdu Marcinkevičiumi (jū šeimos gyveno vienoje jurtoje prie Laptevų jūros), su kuriuo 1963 metais Lietuvoje susituokė ir nugyveno nepaprastai gražų ir harmoningą gyvenimą, užaugino dvi dukteris – Birutę ir Eglę, prieš trejus metus atšventė auksines vestuves.

Sovietų okupacijos metu Jūratė ilgą laiką dirbo Kauno pramoninės statybos projektavimo institute, vėliau – Kauno žemės ūkio projektavimo institute, buvo be galo darbšti, visados apsuota ir mylima savo bendradarbių.

Bet tikrasis gyvenimas, pasak jos pačios, prasidėjo kartu su Atgimimu ir Sąjūdžiu 1988-aisiais, su kova už šalies nepriklausomybę. Nuo 1991-ųjų kartu su vyru Algirdu Jūratė tapo aktyvia kovotoja už Lietuvos laisvę, Tėvynės Sąjungos–Lietuvos Krikščionių demokratų partijos nare, iki 2001 metų buvo LPKTS Pasipriešinimo kovų komiteto pirmininkė, turėjo teisę dirbti Ypatingajame archyve, atliko didelį tiriamąjį darbą apie sovietinio Lietuvos genocido vykdytojus. 2001–2006 ir 2010–2014 metais dirbo LPKTS valdybos pirmininko pavaduotoja, 2006–2010 metais jai patikėta būti LPKTS valdybos pirmininke. Nuo 2007-ųjų taip pat dirbo Liustracijos komisijoje, 2009 metais tapo Pensininkų tarybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nare. Jūratė yra apdovanota daugeliu apdovanojimų už darbą stiprinant nepriklausomą Lietuvą (LR ministro pirmininko Andriaus Kubiliaus padėka už ilgametę veiklą atkuriant Lietuvos valstybingumą, 3-ojo laipsnio

Artimieji

Pro memoria

Santakos garbės ženklu, 2-ojo ir 1-ojo laipsnio LPKTS žymeniu „Už nuopelnus Lietuvai“ ir kt.).

Deganti meile Tėvynei idealistė, kupina begalinio atkaklumo ir darbštumo, ji buvo iš tų Lietuvos žmonių, visa savo esybe ir jėgomis „laikančių frontą“ dėl Lietuvos ateities – visi ją pažinoję žino, kad Lietuvos laisvė ir nepriklausomybė buvo jos gyvenimo giliausia prasmė. Jūratė visados drąsiai liudijo tiesą apie laisvės kainą, su atjauta rūpinosi savo likimo broliais ir seserimis – ji turėjo ypatingą talentą priimti kiekvieną žmogų tokį, koks jis yra, tad visados buvo apsuota žmonių meilės.

Visi išklausim ten, kur tikriausiai būsime apsupti šviesos ir ramybės. Šv. Vėlinių dieną, likus keletui dienų iki jos iškeliavimo, Jūratė ištarė: „Man regis, kartais matau, kaip vėlės supasi ant medžių...“

Tebūnie jai ten aukštai, ant Žemės ir Dangaus medžių, lengva ir ramu, tebūna ji mūsų Angelu, serginčiu Lietuvą ir visus jos taip mylėtus žmones.

Artimieji

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Bronislava Birutė Enikaitė- Gaigaliienė

1931–2016

Gimė Pakruojo r. Linkuvoje. 1957 m. grįžo iš tremties Sibire, Novosibirske. Ištekėjusi už to paties likimo Kazimiero Gaigalo apsigyveno Rusnėje. Daugelis ją žinojo kaip ilgametę Rusnės specialiosios mokyklos bibliotekininkę, Rusnės buvusių tremtinių grupelės, tremtinių ansamblio vieną iš vadovių. Išėjusi į užtarnautą poilsį Birutė savo mintis ir jausmus skyrė poezijai. Jos eilėraščiai sudėti ne tik į devynias knygas, bet labai dažnai skambėjo įvairių buvusių tremtinių renginių metu. Ne vienas Birutės eilėraščių buvo skirtas Rusnės salai, jos savitam gamtos grožiui aprašyti, tad jos kūryba buvo mėgstama ir skaitovų, ir dainininkų – jos eilėmis sukurtą nemažai dainų. Prasidėjus atgimimui įsitraukė į Sąjūdžio veiklą. Kartu su bendraminčiais rusniškiais įkūrė buvusių tremtinių ir politinių kalinių ansamblį. Paskutinėje knygelėje „Per samanotus akmenis“ daug šviesiai liūdnu prisiminimų apie prašiuo-liavusią jaunystę, tremtį, skubantį laiką. Ją pažinojusią žmonių širdyse ji išliks kaip jautrus, savo kraštą mylintis žmogus.

Palaidota Linkuvos kapinėse.

Nuoširdžiau užjaučiame dukterį, vaikaičius ir artimuosius.

LPKTS Šilutės filialas

Juzė Niunevičiūtė-Čelinskienė

1924–2016

Gimė Raseinių apyl., ūkininkų šeimoje. Motina buvo 1918 m. Nepriklausomybės Akto signataro Jono Smilgevičiaus sesuo. 1941 m. šeima represuota. Tėvas žuvo Rešetų lageryje, Juzė su dviem broliais ir motina ištremta į Komiją. 1947 m. šeima slapta grįžo į Lietuvą, slapstėsi, bet buvo susekta. Už pabėgimą iš tremties Juzė 9 mėnesius kalinta Raseinių kalėjime, Ypatingojo pasitarimo nuteista 3 m. lagerio. Kalėjo Archangelsko sr. Jarcevo lageryje ir buvo gražinta į tremtį Komijoje. 1960 m. grįžo į Lietuvą. Aktyviai dalyvavo tremtinių organizacijų veikloje.

Vilniaus PKT bendrija

Izajus Vaitkus

1936–2016

Gimė Jokubaičių k. mažažemių ūkininkų, auginusių tris sūnus ir dvi dukteris, šeimoje. Šeima buvo patriotiškai nusiteikusi, kuo galėdama rėmė partizanus. Izajus, sulaukęs pilnametystės amžiaus, buvo pašauktas į sovietų armiją. Nedavęs priesaikos, pateko į kalėjimą, kur nuteistas iškaltėjo septynerius metus. Grįžęs apsigyveno tėviškėje, sukūrė šeimą, užaugino sūnų. Mirus žmonai ir sūnui, apsigyveno Šilalėje. Buvo aktyvus filialo narys.

Palaidotas Šilalės parapijos senosiose kapinėse.

Nuoširdžiau užjaučiame gimines ir artimuosius.

LPKTS Šilalės filialas

Užjaučiame

Į Amžinybę iškeliavus ilgametei Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos vadovybės narei bei Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos narei Jūratei Elžbietai Vaičiūnaitei-Marcinkevičienei, nuoširdžiau užjaučiu artimuosius ir bendražygius.

Gabrielius LANDSBERGIS,

Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų partijos pirmininkas

Mirus ilgametei LPKTS Pasipriešinimo kovų komiteto pirmininkei, valdybos narei, buvusiai valdybos pirmininkei, 1941-ųjų Laptevų jūros tremtinei Jūratei Elžbietai Vaičiūnaitei-Marcinkevičienei, nuoširdžiau užjaučiame vyrą, dukteris, gimines, artimuosius ir bendražygius.

LPKTS pirmininkas Gvidas RUTKAUSKAS,

LPKTS valdyba ir taryba,

LPKTS filialai ir skyriai, „Tremtinio“ redakcija

Skelbimai

Lapkričio 24 d. (ketvirtadienį) 15 val. LPKTS Alytaus filialas kviečia aktyviai dalyvauti Alytaus šaulių namuose (S. Dariaus ir S. Girėno g. 10) įvyksiančiame renginyje-konferencijoje „Laisvės atminties aidai“. Dalyvaus „Misija Sibiras-2016“ dalyviai, jaunieji šauliai. Renginio metu ir po jo veiks konkurso „Jeigu aš statyčiau paminklą laisvei“ paroda.

Pasiteirauti tel. (8 315) 31 811, el.p. inakaskoniene@gmail.com.

Lapkričio 20 d. (sekmadienį) 13.30 val., po Sumos šv. Mišų Telšių Mažojoje bažnytelėje, Suaugusiųjų mokyklos salėje (S. Daukanto g. 17, Telšiuose) įvyks LPKTS Telšių filialo atskaitinis susirinkimas.

Maloniai prašome atsinešti nario pažymėjimą. Galėsite sukurti nario mokesčių ir užsiprenumeruoti laikraštį „Tremtinys“.

Lapkričio 18 d. (penktadienį) Ariogaloje vyks Laisvės kovų dalyvių ir jų rėmėjų nuždymo ir išniekinimo vietos įamžinimo ceremonija. Registracija – Ariogalos gimnazijoje (Vytauto g. 94, Ariogala) **nuo 11 val. 11.45 val.** eisena į Ariogalos Šv. arkangelo Mykolo bažnyčią. **12 val.** šv. Mišios. **13.30 val.** paminklo Pajekališkėse šventinimas. **14.30 val.** kareiviška košė.

Kviečiame dalyvauti.

ISSN 2029-509X

Tremtinys

Leidėjas Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga

www.lpkts.lt

Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Audronė Kaminskienė, Vesta Milerienė
Maketavo Ignas Navickas

Adresas: Laisvės al. 39, 44309 Kaunas, tel. (8 37) 323 204
el. paštas: tremtinys.redakcija@gmail.com

Įmonės kodas 300032645

Ats. sąsk. Nr. LT18 7044 0600 0425 8365, AB „SEB“ bankas

Spausdino spaustuvė UAB „Morkūnas ir Ko“, Draugystės g. 17, Kaunas

2 spaudos lankai
Tiražas 2000 egz.

Kaina
0,60 euro

Projektus „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekusių atspindžiai“ ir „Istorija be „baltų dėmių“ remia

SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Uždegėme žvakeles Laisvės kovotojams

Kaune

LPKTS Kauno filialo nariai spalio 30 dieną LR Seimo narės Vincės Vaidevutės Margevičienės ir LPKTS valdybos pirmininkės Rasos Duobaitės-Bumbulienės iniciatyva Senosiose Kauno kapinėse prie paminklo Kovotojų, žuvusių už Lietuvos laisvę Motinai, uždegė žvakučių, sugiedojo Lietuvos himną, pagerbė tylos minute.

Po to visi nuvykę į Žaliakalnį, Kampo ir Kalniečių gatvių sankirtoje esančiame skverelyje prie paminklo pagerbė Lietuvos partizano, generolo Adolfo Ramanausko-Vanago atminimą. Uždegėme žvakelių, sugiedojo Lietuvos himną, pagerbė tylos minute.

Visų Šventųjų dieną Petrašiūnų kapinėse, „Tautos kančios“ memoriale, kur įamžintas lietuvių tautos genocido ir pasipriešinimo sovietinei okupacijai aukų bei politinių kalinių ir tremtinių, negrįžusių iš Sibiro platybių atminimas, pagerbėme 1941–1958 metais Sibiro platybėse mirusių daugiau kaip 50 tūkstančių Lietuvos žmonių. Rytų toliuose jų kapai nematę gėlių, nešildyti žvakių liepsnos. Skaudu, kad ašara nukris ne ant kapo kauburėlio, o tik ant

tavo paties krūtinės.

Per Vėlinės meldžiamės už mirusius ir žuvusius, mylimus ir artimus, dariusius gerus darbus. Kaip neminėti gynusiųjų Tėvynę, jos ir mūsų visų laisvei paaukojusius gyvenimą?

Gausiai susirinkę prie „Tautos kančių“ memorialo, kartu su buvusių tremtinių choru „Ilgesys“, vadovaujamu Bronės Paulavičienės ir Mindaugo Šikšniaus, meldėmės, giedojome, klausėmės patriotinių giesmių.

Kalbėjo LR Seimo narys, profesorius Arimantas Dumčius, LR Seimo narė Vincė Vaidevutė Margevičienė, LPKTS Kauno filialo valdybos pirmininkas Juozas Savickas, filialo valdybos ir tarybos narys, architektas Vaclovas Sakalauskas. Renginį pravedė Vilius Kaminskas.

Nuoširdžiai dėkojame visiems dalyviams, uždegusiems dėkingumo ir pagarbos žvakutes ne tik savo, bet ir savo vaikų širdyse, kaip rašė Algirdas Blažys, „už gyvenimą Tėvynėje, už tėvų dainuotas dainas, kurios gyvos laisvoje žemėje, už bažnyčių varpų skambesį, kviečiantį Amžinybėn išėjusiųjų atminimo maldai“.

Jūratė ANTULEVIČIENĖ

Kaišiadorių rajone

Vėjas, lietus, rūkas... Būtent toks buvo spalio 25-osios vakaras, kai Kaišiadorių rajone vyko Lietuvos laisvės kovotojų pagerbimo akcija. Tąsyk maža dalimi supratome, kaip anuomet jautėsi mūsų seneliai ir proseneliai, kovoję už Lietuvos laisvę, kai iš visų pusių plaukus draiko vėjas, o nuo lietaus esi kiauurai permirkęs. Atrodytų, tokioms sąlygoms renginys negali vykti, tačiau Kaišiadorių savivaldybės aikštėje susibūrusi grupelė žmonių išreiškė norą pagerbti partizanus.

Buvo sumanyta aplankyti kelias itin įdomias ir išskirtines vietas. Pirmiausia apsiginklavę skėčiais patraukėme Beištrakių miško link, prie įspūdingo bunkerio, kuris buvo įrengtas 9–12

amžiaus Šukiškių pilkapyje. Išlikusi bunkerio vieta liudija partizanų išradimą bei kovos taktiką. Pilkapio griovys buvo panaudotas kaip apkasas, o iš jo vedė „V“ formos ugnies pozicija. Apie buvusią kovą šioje vietoje liudija pastatytas kryžius.

Vėliau aplankėme Gegužinės kaimelio bažnyčioje buvusią partizanų slėptuvę ir Žaslių miestelio aikštę. Sovietinės okupacijos metais aikštėje buvo suguldyti išniekinti partizanų kūnai.

Partizanų atminimui uždegę žvakutes akciją baigėme, atmintyje liko aplankytos vietos, o iš galvos nedingo mintis, iškalta ant paminko Kruonyje: „Ir vienas tikslas – Lietuva“.

Rugilė GRENDAITĖ

Zanavykijoje

Kasmet artėjant Vėlinėms susiburiame uždegti atminimo žvakelių ant Zanavykų krašto Laisvės kovotojų žūties ir amžinojo poilsio vietų. Gausus būrys dalyvių spalio 30-ąją susirinko prie memorialo Genocido aukoms atminti Šakių kapinėse.

Akcija „Uždek žvakutę savo krašto partizanams“ Zanavykų krašte pritraukia vis daugiau bendraminčių: apniukęs dangus neišgąsdino Laisvalaikio ir sporto klubo „Vėjas“ dviračių entuziastų, kurie vyko Lukšių link (maršruto: Lukšiai–Zypliai–Karčrūdė–Valkų miškas, ilgis – apie 60 kilometrų), nuolat kartu vykstantys „Motorsport.lt“ bekelelės mėgėjai pažliugusiais miškais ir laukais pavėžėjo visus atsiliepusius į skelbimą ir susirinkusius Šakių buvusius tremtinius ir politinius kalinius bei Laisvės kovų dalyvius. Ši grupė vyko Griškabūdžio kryptimi (paminklinis ansamblis Tauro apygardos Žalgirio rinktinės partizanams Griškabūdyje – Aleksandro Grybino-Fausto žūties vieta Padegėlinių miške–Aleksandro Grybino-Fausto bunkeris Padegėlinių miške–paminklas žu-

viems Žalgirio rinktinės partizanams Jankų miške–paminklas Vincui Štrimui-Šturmui Barzdų miestelio kapinėse–paminklas ir stogastulpis žuvusiems partizanams Gražiškių kaimo kapinėse–paminklinis ansamblis žuvusiems Vyčio kuopos partizanams Galinių kaimo). Atminimo vietas Šakiuose, Giedručiuose, Endrikiuose, Slavikuose, Panočiuose, Kasikėnuose, Suodžiuose, Sintautuose, Skaisgiriuose šeštadienį aplankė ir prie akcijos prisijungusi Sintautų akademija drauge su Vilniaus Zanavykų bendrija. O žvakeles atminimo vietose palei Nemuną (nuo Sudargo iki Pavilkio) uždegė pavieniai keliautojai. Taip buvo aplankytos visos Šakių rajono partizanų atminimo vietos! Daugelyje jų ne tik uždegta žvakelių, bet ir sutvarkyta aplinka, o su Lietuvos šaulių sąjungos Šakių 5-os kuopos šauliais buvo atstatytas begriūnantis kryžius Žvirgždaičiuose.

Oras nelepino ir vis pasirodančią saulę keitė lietus, tačiau pagarbos akcijoje dalyvaujančiųjų tai neišgąsdino ir visi sutarė, kad blogo oro partizanams nebuvo.

Rasa DUOBAITĖ-BUMBULIENĖ

Šiauliuose

LPKTS Šiaulių filialo nariams tapo tradicija Vėlinių dieną susirinkti Šiaulių Ginkūnų kapinių tremtinių sektoriuje. Prie Didžiojo Kryžiaus padėjome gėlių, uždegėme žvakučių, pagiedojome, pasimeldėme, aplankėme tremtinių kapus. Vėliau nuėjome į „daubą“ – Šiaulių Mažuosius Tuskulėnus – ten buvusiose žvyrduobėse buvo sumetami tardymų metu nukankintų ar žuvusių partizanų

kūnai. Dabar čia sutvarkyta aplinka, pastatytas didelis kryžius, baltuoja daug mažų kryželių. Atminimo vietas lankėme ir meldėmės kartu su Šiaulių partizanais, bendrijos nariais, giedojo Šiaulių buvusių tremtinių choras „Tremtinys“.

Nuoširdžiai dėkoju choristams ir visiems, apsilankiusiems kapinėse, pagerbusiems išėjusius Amžinybėn.

Valerija JOKUBAUSKIENĖ